

Beden Eğitimi Öğretmen Adaylarının Proaktiflik ve Problem Çözme Becerileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesiⁱ

Burak KARABABA¹, Eda YILMAZ¹, Muharrem Alparslan KURUDİREK², Muhammet İrfan KURUDİREK³

DOI: <https://doi.org/10.38021asbid.1201794>

ORJİNAL ARAŞTIRMA

¹Erzurum Teknik
Üniversitesi,

Spor Bilimleri Fakültesi,
Erzurum/Türkiye

²Atatürk Üniversitesi,
Spor Bilimleri Fakültesi,
Erzurum/Türkiye

³Artvin Çoruh Üniversitesi,
Beden Eğitimi ve Spor
Yüksekokulu,
Artvin/Türkiye

Öz

Bu çalışmanın amacı; beden eğitimi ve spor öğretmenliği bölümünde eğitim alan öğretmen adaylarının proaktif kişilik ve problem çözme becerilerinin çeşitli değişkenlere göre incelemektir. Araştırmada korelasyonel araştırma deseni kullanılmıştır. Araştırma örnekleminde farklı sınıf düzeylerinde öğrenim gören 119 beden eğitimi ve spor öğretmeni adayları bulunmaktadır. Veri toplama aracı olarak kişisel bilgi formu, problem çözme becerisi ve proaktif kişilik ölçekleri kullanılmıştır. Verilerin analizinde parametrik testlerden yararlanılmıştır. Araştırma neticesinde; cinsiyet değişkenine göre kişisel kontrol alt boyutunda erkek katılımcıların kadın katılımcılara oranla daha yüksek kişisel kontrol düzeyine sahip oldukları; proaktif kişilik alt boyutunda kadın katılımcıların, erkek katılımcılara oranla daha yüksek proaktif kişilik düzeyine sahip oldukları; spor branşı değişkenine göre kişisel kontrol alt boyutunda takım sporlarıyla ilgilenen katılımcıların, bireysel sporlarla ilgilenen katılımcılara oranla daha yüksek kişisel kontrol düzeyine sahip oldukları görülmektedir. Yapılan korelasyon analizi sonucunda katılımcıların problem çözme becerileri ile proaktif kişilik düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olmadığı görülmektedir.

Sorumlu Yazar:

Burak KARABABA

burak.karababa@erzurum.edu.tr

Anahtar kelimeler: Beden Eğitimi, Kişilik, Proaktif Kişilik, Problem Çözme Becerisi, Spor Branşı

Without Examining the Relationship Between Proactivity and Problem Solving Skills of Physical Education Teacher Candidates

Yayın Bilgisi

Gönderi Tarihi:

09.11.2022

Kabul Tarihi:

14.12.2022

Online Yayın Tarihi:

19.12.2022

Abstract

The aim of this study is to examine the proactive personality and problem solving skills of teacher candidates studying in the physical education and sports teaching department according to various variables. Correlational research design was used in the research. The research sample consists of 119 physical education and sports teacher candidates studying at different grade levels. Personal information form, problem solving skills and proactive personality scales were used as data collection tools. Parametric tests were used in the analysis of the data. As a result of the research; According to the gender variable, male participants in the sub-dimension of personal control have a higher level of personal control than female participants; In the proactive personality sub-dimension, female participants had a higher proactive personality level than male participants; According to the sports branch variable, it is seen that the participants who are interested in team sports in the personal control sub-dimension have a higher level of personal control than the participants who are interested in individual sports. As a result of the correlation analysis, it is seen that there is no statistically significant relationship between the problem solving skills of the participants and their proactive personality levels.

Keywords: Physical Education, Personality, Proactive Personality, Problem Solving Skill, Sports Branch

Giriş

Kişilik, bireyleri birbirinden farklı kılan, doğuştan getirdiği ve daha sonra elde edilen, tutarlı bir biçimde sergilenen özelliklerin tümünü kapsamaktadır (Taymur ve Türkçapar, 2012). Bir insanı nesnel ve öznel yönleriyle diğer bireylerden farklı kılan özelliklerinin bütünüdür (Onur, 1997). Proaktiflik ise, “mevcut koşulları iyileştirmek için inisiyatif almak; mevcut koşullara pasif bir şekilde uyum sağlamak yerine statükoya meydan okumayı içerir” (Crant, 2000). Proaktif kişilik, kişinin çevresini etkilemek için kişisel inisiyatif alma eğilimini ifade eder. Kendi kendine başlatılan eylemi gerçekleştirme ve mevcut durumu olumlu bir duruma dönüştürme eğilimi şeklinde tanımlanmaktadır (Bateman ve Crant, 1993). Proaktif kişilik, çalışanların inisiyatif kullandığı, sebat ettiği ve çevreyi şekillendirmeye çalıştığı kişisel özelliktir (Zhang, 2009).

Proaktif bireyler, içinde buldukları durumlarını iyileştirerek ya da yenilerini oluşturarak çevrelerinde değişiklik meydana getiren fırsatları belirleyen ve yakalayan dinamik ajanlardır. Ayrıca proaktif bireyler, geleceğe yönelik ve amaçlarına ulaşana kadar faaliyetlerde ısrar eden, kendi kendine başlayan kişiler olma eğilimindedir (Greguras ve Diefendorff, 2010). Proaktif kişiliğe sahip bireyler, çevrelerini etkilemek için harekete geçerler veya “fırsatları belirlerler, harekete geçerler ve anlamlı bir değişim gerçekleşene kadar beklerler” (Bertolino vd., 2011).

Proaktif kişilikleri olan insanlar, uzun vadeli bakış açlarına sahiptir, belirlenmiş hedeflere ulaşmak için görev dağılımında daha ileri gitmeye isteklidirler (Parker vd. 2006), proaktif bireyler zorlu hedefler üretir ve bu hedeflere ulaşana kadar devam eder (Crant, 1996). Proaktif kişiliğe sahip olan bireyler kendi kendini başlatma, değişim odaklı ve geleceğe odaklı olma eğilimi içerisindedirler (Griffin vd. 2010; Parker vd.2010). Bununla tutarlı olarak, araştırmacılar proaktif kişiliğin “kariyer başarısı” (Seibert vd., 1999), “yenilikçilik” (Seibert vd., 2001), “girişimcilik” (Becherer ve Maurer, 1999) “iş performansı” (Chan, 2006) ve “takım etkinliği” (Becherer ve Maurer, 1999) gibi bireyler ve kuruluşlar için faydalı sonuçlarla ilişkili olduğunu bulmuşlardır.

Proaktif kişiliğe sahip bireyler beklenmedik bir zamanda meydana gelen olaylar karşısında inisiyatif alma özelliğine sahip oldukları için (Bertolino vd. 2011) herhangi bir problem durumunda, meydana gelen probleme çözüm üretebilmek için harekete geçerler.

Problem çözme kavramı, bireyin bilgiyi almasını, işlemlerini ve bu bilgiyi uygulamaya koymasını gerektiren bir terimdir (Kantek ve Yeşilbaş, 2019). Mayer ve Wittrock'un (2006) tanımına göre, problem çözme dört temel özelliği içerir: problem çözücünün bilişsel sisteminde içsel olarak gerçekleşir, bilgiyi kavramsallaştırmayı ve manipüle etmeyi içeren bir süreçtir, hedefe yöneliktir ve son olarak bir çözüme ulaşmak için hangi engellerin aşılması gerektiğinin belirlenmesi adına problem

çözücünün bilgi ve becerilerine bağlıdır. Sporcuların müsabaka ortamlarında karşılaştıkları iyi yapılandırılmış problemlerin aksine, iyi tasarlanmış, etkileşimli, zorlu durumlarda yeni bilgiler üretmelerini gerektirerek, sporcuların problem çözme becerilerini geliştiren zorlu durumlar sağlar (Mayer ve Wittrock, 2006; Van Eck, Shute, ve Rieber, 2017; Emihovich vd., 2020).

Ayrıca bir problemi belirleme, hedefleri tanımlama, çoklu çözümler keşfetme, sonuçları tahmin etme ve harekete geçme, etkilere bakma ve deneyimlerden öğrenme adımları, problem çözme sürecinde varsayımları veya tahminleri ortadan kaldırmak için yararlanabilecek adımlar arasındadır (Stein, 1993; Medina vd. 2013; Persky vd. 2019). Sporcuların sportif etkinliklerde başarılı olması sadece sportif performansa bağlı değildir. Sporcuların problem anında hızlı ve doğru kararlar alabiliyor olması onu birçok sporcudan ayıran özelliği meydana getirmektedir. Sporcular bir problemi nasıl tamamlayacaklarını bilemediklerinde sorun ortaya çıkmaktadır. Problem çözme, istenen amaca ulaşmak, uygun bir çözüm veya yol bulmak için sistematik gözlem ve eleştirel düşünmeyi içeren bir süreçtir. Problem çözme çerçevesi iki ana beceriden oluşmaktadır; gözlem ve eleştirel düşünme becerisi. Gözlem becerisi, tüm duyuları kullanılarak veri toplama, bilginin anlamını anlama ve yorumlama anlamına gelir (Rahman, 2019; Siagan vd., 2019; Tambunan, 2019). Eleştirel düşünme becerisi ise; öz yönelimli, kendi kendini düzelten ve öz-disiplinli bir düşünme şeklidir. Eleştirel düşünmenin asıl amacı bir bireyin düşünmeyi öğrenmesi, süreçleri ve düşünce işlem konusunda kontrol sağlaması ve bu süreci olumsuz etkileyecek davranışları bırakmasıdır (Paul ve Elder, 2013). Sporcuların düzenli fiziksel aktivitede bulunuyor olmaları fiziksel, psikolojik, sosyal ve bilişsel gelişimine etkisinin varlığı bilimsel olarak kanıtlanmıştır.

Bu nedenle beden eğitimi ve spor öğretmen adaylarının sporsal aktivitelere ağırlık veriyor olmalarından dolayı bu adayların problem çözme becerilerinin yüksek olması beklenmektedir (Avena vd., 2021; Morawietz ve Muehlbauer, 2021).

Alanyazın incelendiğinde; proaktif kişilik ve problem çözme becerisi üzerine çok sayıda çalışma yapıldığı, ancak proaktif kişiliğin problem çözme becerisi ile ilişkisi üzerine Özkurt (2015) 'un beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencileri üzerine yaptığı bir çalışmanın olduğu görülmektedir. Bu çalışmada spor bilimleri fakültelerinde eğitim gören öğrencilerin proaktif kişilik ve problem çözme beceri düzeyleri arasındaki ilişkiyi ortaya koymak amaçlanmakta, proaktif kişilik ve problem çözme becerisi alanında gelecekte yapılacak olan çalışmalar için gereksinim duyulan kavramları belirlemede yardımcı olmaktır. Bu çalışma alanyazındaki bu eksikliğin giderilmesi noktasında katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Beden eğitimi öğretmen adaylarının proaktiflik ve problem çözme becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi amacıyla aşağıdaki araştırma soruları oluşturulmuştur. Beden eğitimi ve spor öğretmen adaylarının (BSÖA);

1. Proaktif kişilik ve problem çözme beceri düzeyleri “cinsiyete” göre farklılık göstermekte midir?
2. Proaktif kişilik ve problem çözme beceri düzeyleri “sınıf düzeyine” göre farklılık göstermekte midir?
3. Proaktif kişilik ve problem çözme beceri düzeyleri “spor branşına” göre farklılık göstermekte midir?

Gereç ve Yöntem

Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada “nicel araştırma yöntemlerinden korelasyonel araştırma” yönteminden yararlanılmıştır. Korelasyonel araştırma, iki ya da ikiden fazla değişken arasında bulunan ilişkiyi bu değişkenlere karışmadan inceleyen araştırmaları ifade etmektedir (Fraenkel ve Wallen, 2006).

Evren ve Örneklem / Çalışma Grubu

Araştırmada çalışma grubunu Erzurum ilinde bulunan Erzurum Teknik Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümünde farklı sınıf düzeylerinde öğrenim gören 119 öğrenci (%67.2 erkek, %32.8 kadın) oluşturmaktadır. Toplanan veriler neticesinde çalışmaya 1. sınıf=28; 2. sınıf=23; 3.sınıf=37 ve 4.sınıf=31 öğrenci katılmıştır.

Veri Toplama Araçları

Anket çalışması, özellikle sosyolojik çalışmalarda en çok kullanılan veri toplama tekniğidir (Gökçe, 2018; Gürbüz ve Şahin, 2016). Anketler, çok sayıda insana inançları, görüşleri, algıları, tutumları, özellikleri ve davranışları hakkında sorular yönelterek doğası gereği istatistiki bilgi üretmeyi sağlamaktadır (Gökçe, 2018; Gürbüz ve Şahin, 2016). Bu nedenle, bu çalışmada olduğu gibi katılımcıların inançları, algıları, tutum veya davranışları hakkında bilgi edinmek istendiğinde anketler son derece uygun bir veri toplama aracı olarak gösterilmektedir (Gökçe, 2018; Gürbüz ve Şahin, 2016). Çalışmada veri toplamak için üç bölüm şeklinde oluşturulan form kullanılmıştır. Oluşturulan forma ait birinci bölümde demografik özellikler için hazırlanmış demografik bilgi formu, ikinci bölümünde 1982 yılında Heppner ve Petersen tarafından geliştirilen ve uyarlama çalışmaları ise Taylan (1990) ve Şahin, Şahin ve Heppner (1993) aracılığıyla yapılmış problem çözme becerisi ölçeği kullanılmıştır. Olumlu ve olumsuz bir biçimde oluşturulan toplam 35 maddenin bulunduğu ölçekte yalnızca 32 madde hesaplamaya eklenmektedir. “9,22,29” numaralı maddeler gerekli

koşulları yerine getiremediğinden dolayı puanlama dışında tutulmaktadır. Ölçekte yer alan; “5, 10, 11, 12, 19, 23, 24, 27, 33, 34 ve 35. maddeler problem çözme yeteneğine güveni”, “1, 2, 4, 6, 7, 8, 13, 15, 16, 17, 18, 20, 21, 28, 30 ve 31. maddeler yaklaşma-kaçınmayı”, “3, 14, 25, 26, 30. maddeler ise kişisel kontrol” alt boyutunu ölçmek amacıyla tasarlanmıştır. Puanlama içerisinde “1, 2, 3, 4, 11, 13, 14, 15, 17, 21, 25, 26, 30, 34” bulunan 14 madde tersine çevrilmelidir. Bu maddelerin problem çözme becerisini yeterli oranda gösterdiği düşünülmektedir (Çam ve Tümkaya, 2008). Belirtilen ölçeğin yurt dışında yapılan geçerlik ve güvenilirlik çalışmalarında; “problem çözme yeteneğine güven”, “yaklaşma-kaçınma” ve “kişisel kontrol” olmak üzere üç faktör, yurt içinde bulunan çalışmalar da ise; “aceleci yaklaşım”, “düşünen yaklaşım”, “kaçıngan yaklaşım”, “değerlendirici yaklaşım”, “kendine güvenli yaklaşım” ve “planlı yaklaşım olmak üzere” 6 faktör olarak hazırlanmıştır (Dönmez ve Kaçar, 2015). Ölçekten en düşük puan “32”, en yüksek puan “192” puan alınabilir. Ölçekten elde edilecek olan en yüksek puan durumunda; bireylerin problem çözme beceri algılarının düşük olduğu anlamına gelirken, elde edilecek en düşük puan problem çözme beceri algısının yüksek olduğu anlamına gelmektedir. Uygulanan analiz neticesinde cronbach alfa katsayısı “0.90”, ölçeğin alt ölçeklerden elde edilen katsayılar “0.72” ile “0.85” arasında olduğu görülmektedir (Türkçapar, 2009). Üçüncü bölümünde ise Akın ve Arıcı (2015) tarafından Türkçeye uyarlanan Kısaltılmış Proaktif Kişilik Ölçeğinden (KPÖ) faydalanılmıştır. Bateman ve Crant (1993) tarafından geliştirilen KPÖ, Akın ve Arıcı (2015) aracılığıyla Türkçeye uyarlama çalışmaları yapılarak güvenilirlik ve geçerlik analizleri uygulanmıştır. KPÖ 10 madde ve tek boyuttan oluşmakta, ters madde içermemektedir. 7’li Likert tipi olarak belirlenmiş “1=Kesinlikle katılmıyorum- 7=Kesinlikle katılıyorum” ölçekten alınabilecek en düşük puan “10”; maksimum puan ise “70” olarak ifade edilmektedir. Puanlarda artış görülmesi proaktif kişiliğin yüksek düzeyde olması ve proaktif davranışların mevcut olduğunu ifade etmektedir. KPÖ’nün Türkçe ve İngilizce biçimlerinin “.74” ile “.90” arasında değişmekte olan korelasyon değerlerine sahiptir. Ölçeğin orijinal halinin Cronbach α güvenilirlik katsayısı “.86”dır; iç tutarlılık güvenilirlik katsayıları ise “.76” ile “.86” aralığında olduğu ifade edilmiştir. Bu bulgular neticesinde KPÖ ölçeğinin proaktif kişilik ve proaktif davranış seviyelerini ölçmek için güvenilir olduğunu söylemek mümkündür. Ölçekler 2021-2022 yılında “Erzurum Teknik Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümünde” öğrenim gören 119 öğrenciye yüz yüze ve Google Form üzerinden uygulanmıştır. Ölçekleri uygulamak için gerekli izinler araştırmacı tarafından alınmış, anketler gönüllük katılım esasına göre dağıtılarak gerekli açıklamalar yapılmıştır, araştırmada yer almak istemeyen katılımcılar uygulama dışında tutulmuştur.

Bu çalışmadan elde edilen sonuçlara göre ise örneklem grubundan alınan veriler ışığında KPÖ Cronbach α iç tutarlılık katsayısının .939 olarak görülmektedir.

Verilerin Analizi

Problem çözme becerisi ölçeği “1= tamamen katılıyorum, 2=kısmen katılıyorum, 3=çok az katılıyorum, 4=çok az katılmıyorum, 5=kısmen katılmıyorum ve 6=tamamen katılmıyorum” şeklinde puanlanmıştır. Proaktif kişilik ölçeği “1=kesinlikle katılmıyorum, 2=katılmıyorum, 3=bazen katılmıyorum, 4=kararsızım, 5=bazen katılıyorum, 6=katılıyorum ve 7=kesinlikle katılıyorum” şeklinde puanlanmıştır. Veriler “SPSS 25” istatistik programında analiz edilmiştir.

İlk olarak frekans analizinin ardından toplanan verinin dağılımının hangi yönde olduğunu belirlemek için skewness ve kurtosis değerlerine bakılmıştır. Yapılan testler bulgularına bakıldığında verinin normal dağılım göstermesinden dolayı parametrik test istatistik analizleri kullanılmıştır. Cinsiyet ve aktif olarak spor yapma durumu şeklinde oluşturulan ikili değişken şeklinde oluşturulan demografik değişkenlere göre problem çözme becerisi ve proaktif kişilik ölçeklerinden elde edilen puanların karşılaştırılmasında T-testi, ikiden fazla oluşan demografik değişkenlere göre problem çözme becerisi ve proaktif kişilik ölçeklerinden ulaşılan puanların karşılaştırma analizinde ise One-Way ANOVA Testi kullanılmıştır. Problem Çözme Becerisi ve Proaktif Kişilik Ölçekleri arasındaki ilişkinin tespiti amacıyla Pearson Korelasyon Analizi uygulanmıştır. Çalışmada uygulanan analizler %95 güven aralığında uygulanmıştır.

Tablo 1

Ölçeklere İlişkin Normallik Dağılımı

Ölçek	N	Min.	Mak.	Mean	SD	Skewness	Curtosis
Problem Çözme Yeteneğine Güven	119	1.00	5.18	2.69	.964	.529	-.262
Yaklaşma-Kaçınma	119	1.31	4.31	2.98	.712	-.671	-.563
Kişisel Kontrol	119	1.00	6.00	3.73	1.26	-.223	-.606
Problem Çözme Becerisi Toplam	119	1.26	4.52	2.98	.664	-.555	-.287
Proaktif Kişilik	119	1	7	4.66	1.66	-.562	-.612

Tablo 1’de görüldüğü üzere yapılan normallik dağılımı analizinde, problem çözme yeteneğine güven (Skewness=.529, Curtosis=-.262), yaklaşma-kaçınma (Skewness=-.671, Curtosis=-.563), kişisel kontrol (Skewness=-.223, Curtosis=-.606), problem çözme becerisi toplam (Skewness=-.555, Curtosis=-.287) ve proaktif kişilik için değerler (Skewness=-.562, Curtosis=-.612) olduğu tespit edilmiştir. Tabachnik ve Fidell (2007) açıkladığı sınırlar dahilinde (-1.5 ile +1.5) bulunan verinin normal bir dağılım gösterdiği söylenmektedir. Çalışmamızda yapılan normallik dağılım sonucu parametrik testlerin uygulanacağını göstermiştir.

Araştırmanın Etiği

Yayın etiğine uygun olarak etik kurul onayı “Atatürk Üniversitesi Rektörlüğü Spor Bilimleri Fakültesi Dekanlığının” Fakültemiz Etik Kurulunun 23.06.2022 tarihli oturumunda alınan E-70400699-050.02.04-2200183831 sayılı kararı ile alınmıştır. Mevcut araştırma süresince “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” çerçevesinde hareket edilmiştir.

Bulgular

Tablo 2

Demografik Özelliklere İlişkin Bilgiler

Cinsiyet	N	%
Erkek	80	67.2
Kadın	39	32.8
Sınıf	N	%
1.Sınıf	28	23.5
2.Sınıf	23	19.3
3.Sınıf	37	31.1
4.Sınıf	31	26.1
Spor Branşı	N	%
Takım Sporları	64	53.8
Bireysel Sporlar	55	46.2
Aktif olarak spor yapıyor musunuz?	N	%
Hayır	51	42.9
Evet	68	57.1
Toplam	119	100

Katılımcıların cinsiyet değişkenine göre dağılımlarına bakıldığında 80 bireyin %67.2’sinin erkek; 39 bireyin %32.8’inin kadın oldukları; katılımcıların sınıf değişkenine göre dağılımlarına bakıldığında 28 bireyin %23.5 1.sınıf; 23 bireyin %19.3 2.sınıf; 37 bireyin %31.1 3.sınıf; 31 bireyin %26.1 4.sınıf oldukları; katılımcıların spor branşı değişkenine göre dağılımlarına bakıldığında 64 bireyin %53.8 takım sporları ile ve 55 bireyin %46.2 bireysel sporlar ile ilgilendikleri görülmektedir; katılımcıların aktif olarak spor yapma değişkenine göre dağılımlarına bakıldığında 51 bireyin %42.9 hayır ve 68 bireyin %57.1 ise evet cevabını verdikleri görülmektedir.

Tablo 3

Katılımcıların Cinsiyetlerine Göre Problem Çözme Becerisi ve Proaktif Kişilik Düzeylerinin Karşılaştırılması

Alt Boyutlar	Cinsiyet	N	X	Ss.	t	P(sig.)
Problem Çözme Yeteneğine Güven	Erkek	80	2.69	.902	-.051	.959
	Kadın	39	2.70	1.093		
Yaklaşma-Kaçınma	Erkek	80	3.06	.642	1.670	.098
	Kadın	39	2.83	.826		
Kişisel Kontrol	Erkek	80	3.95	1.231	2.830	.005*

Problem Çözme Becerisi Toplam	Kadın	39	3.27	1.216	1.334	.185
	Erkek	80	3.04	.577		
Proaktif Kişilik	Kadın	39	2.86	.812	-2.058	.042*
	Erkek	80	4.45	1.661		
	Kadın	39	5.11	1.593		

* $p < .05$

Tablo 3’de görüldüğü gibi çalışmaya katılanların cinsiyetlerine dair problem çözme becerisi düzeylerinin alt boyutları ve proaktif kişilik düzeylerinin karşılaştırılmasında; problem çözme yeteneğine güven ($p=.959$), yaklaşma-kaçınma ($p=.098$), ve problem çözme becerisi toplam ($p=.185$) alt boyutlarında anlamlı farklılık görülmemiştir. Kişisel kontrol ($p=.005$) ve proaktif kişilik ($p=0.42$) alt boyutlarında anlamlı farklılık görülmüştür.

Buna nazaran; kişisel kontrol alt boyutunda erkek katılımcıların ($\bar{x}=3.95\pm 1.231$), kadın katılımcılara ($\bar{x}=3.27\pm 1.216$) oranla daha yüksek kişisel kontrol düzeyine sahip oldukları; proaktif kişilik alt boyutunda kadın katılımcıların ($\bar{x}=5.11\pm 1.593$), erkek katılımcılara ($\bar{x}=4.45\pm 1.661$) oranla daha yüksek proaktif kişilik düzeyine sahip oldukları görülmektedir.

Tablo 4
Katılımcıların Spor Branşına Göre Problem Çözme Becerisi ve Proaktif Kişilik Düzeylerinin Karşılaştırılması

Alt Boyutlar	Spor Branşı	N	X	Ss.	t	P(sig.)
Problem Çözme Yeteneğine Güven	Takım Sp.	64	2.62	.945	-.918	.360
	Bireysel Sp.	55	2.78	.987		
Yaklaşma-Kaçınma	Takım Sp.	64	3.03	.642	.812	.418
	Bireysel Sp.	55	2.92	.789		
Kişisel Kontrol	Takım Sp.	64	3.95	1.402	2.144	.034*
	Bireysel Sp.	55	3.46	1.028		
Problem Çözme Becerisi Toplam	Takım Sp.	64	2.99	.634	.260	.795
	Bireysel Sp.	55	2.96	.704		
Proaktif Kişilik	Takım Sp.	64	4.54	1.830	-.902	.369
	Bireysel Sp.	55	4.81	1.443		

* $p < .05$

Tablo 4’de görüldüğü gibi çalışmaya katılanların spor branşına dair problem çözme becerisi düzeylerinin alt boyutları ve proaktif kişilik düzeylerinin karşılaştırılmasında; problem çözme yeteneğine güven ($p=.360$), yaklaşma-kaçınma ($p=.418$), problem çözme becerisi toplam ($p=.795$) ve proaktif kişilik ($p=.369$) alt boyutlarında anlamlı farklılığa rastlanmamıştır. Proaktif kişilik ($p=0.34$) alt boyutlarında anlamlı farklılık görülmüştür.

Buna nazaran; kişisel kontrol alt boyutunda takım sporlarıyla ilgilenen katılımcıların ($\bar{x}=3.95\pm 1.402$), bireysel sporlarla ilgilenen katılımcılara ($\bar{x}=3.46\pm 1.028$) oranla daha yüksek kişisel kontrol düzeyine sahip oldukları görülmektedir.

Tablo 5

Katılımcıların Sınıf Düzeyine Göre Problem Çözme Becerisi ve Proaktif Kişilik Düzeylerinin Karşılaştırılması

Alt Boyutlar	Sınıf	N	X	Ss.	F	P(sig.)	Post hoc (Tukey)
Problem Çözme Yeteneğine Güven	1.Sınıf ¹	28	2.80	1.07	1.294	.280	-
	2.Sınıf ²	23	2.83	.543			
	3.Sınıf ³	37	2.43	.747			
	4.Sınıf ⁴	31	2.80	1.26			
Yaklaşma-Kaçınma	1.Sınıf ¹	28	2.81	.897	.872	.458	-
	2.Sınıf ²	23	3.03	.510			
	3.Sınıf ³	37	3.09	.685			
	4.Sınıf ⁴	31	2.96	.688			
Kişisel Kontrol	1.Sınıf ¹	28	3.43	1.10	5.708	.001*	1<3 4<2 4<3
	2.Sınıf ²	23	4.05	.924			
	3.Sınıf ³	37	4.23	1.23			
	4.Sınıf ⁴	31	3.16	1.38			
Problem Çözme Becerisi Toplam	1.Sınıf ¹	28	2.91	.802	.293	.831	-
	2.Sınıf ²	23	3.08	.379			
	3.Sınıf ³	37	2.99	.582			
	4.Sınıf ⁴	31	2.95	.795			
Proaktif Kişilik	1.Sınıf ¹	28	5.02	1.34	1.191	.316	-
	2.Sınıf ²	23	4.32	1.53			
	3.Sınıf ³	37	4.43	1.87			
	4.Sınıf ⁴	31	4.88	1.72			

* $p < .05$

Tablo 5’de görüldüğü üzere çalışmaya katılanların sınıf değişkenine göre dair problem çözme becerisi ve proaktif kişilik düzeylerinin karşılaştırılmalı analizinde; problem çözme yeteneğine güven ($p=.280$), yaklaşma-kaçınma ($p=.458$), problem çözme becerisi toplam ($p=.831$) ve proaktif kişilik ($p=.316$) alt boyutlarında anlamlı farklılık görülmemiştir. Kişisel kontrol ($p=.001$) alt boyutunda istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılık görülmektedir. Yapılan çoklu karşılaştırma sonucunda kişisel kontrol alt boyutunda 3.sınıfta eğitim gören katılımcıların 1. ve 4. sınıfta eğitim gören katılımcılara göre, 2.sınıfta eğitim gören katılımcıların ise 4.sınıfta eğitim gören katılımcılara oranla istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yüksek ortalamalara sahip oldukları görülmektedir.

Tablo 6

Katılımcıların Problem Çözme Becerisi ve Proaktif Kişilik Düzeyleri arasındaki İlişkinin Belirlenmesine Yönelik Korelasyon Tablosu

		1	2
1- Problem Çözme Becerisi Toplam	r	1	-.158
	p	-	.086
	n	119	119

2- Proaktif Kişilik Toplam	r	-.158	1
	p	.086	-
	n	119	119

Tablo 6 incelendiğinde problem çözme becerisi ve proaktif kişilik toplam puanı arasındaki ilişkiyi tespit etmek için yapılan analiz sonucunda; katılımcıların problem çözme becerileri ile proaktif kişilik düzeyleri arasında bir ilinti görülmemektedir.

Tartışma ve Sonuç, Öneriler

Araştırma bulguları, Erzurum Teknik Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği bölümündeki öğretmen adaylarının problem çözme becerileri ile proaktif kişilik düzeyleri arasında anlamlı düzeyde ilinti olmadığını göstermektedir.. Araştırmaya katılan katılımcıların proaktif kişilik ve problem çözme becerileri “problem çözme yeteneğine güven, yaklaşma-kaçınma, kişisel kontrol)”, cinsiyet, spor branşı ve sınıf demografik değişkenlerine göre incelenerek daha sonra proaktif kişilik ve problem çözme becerisi arasındaki korelasyon ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Katılımcıların cinsiyet değişkenine göre, problem çözme becerisi ve proaktif kişilik düzeylerinin karşılaştırılmasında; “problem çözme yeteneğine güven”, “yaklaşma-kaçınma” ve “problem çözme” becerisi toplam alt boyutlarında anlamlı farklılık görülmemiştir. Kişisel kontrol ve proaktif kişilik alt boyutlarında anlamlı farklılık görülmüştür. Kişisel kontrol alt boyutunda erkek katılımcıların, kadın katılımcılara oranla daha yüksek kişisel kontrol düzeyine sahip oldukları; proaktif kişilikte kadın katılımcıların, erkek katılımcılara oranla daha yüksek proaktif kişilik seviyesine sahip oldukları görülmektedir.

Alan yazın incelendiğinde cinsiyet değişkenine göre problem çözme becerisi alt boyutunda istatistiksel olarak anlamlı bir farkın olmadığını gösteren çalışmalar bulunmaktadır (Afacan ve Kaya, 2022; Haeruddin vd., 2022; Enver, 2021; Sardoğan vd., 2006; Turan vd., 2021). Bu çalışmaların bulguları yapılan çalışma ile paralellik göstermektedir. Cinsiyet değişkeninin problem çözme becerisi noktasında önemli derecede bir belirleyiciliğinin olmadığı düşünülmektedir.

Cinsiyet değişkenine göre, proaktif kişilik alt boyutunda istatistiksel olarak anlamlı bir farkın olmadığını gösteren çalışmalar bulunmaktadır (Karabatak, 2018; Çini, 2014; Özkurt, 2015). Bu çalışmaların bulguları yapılan çalışma ile ters düşmektedir. Sporun sosyal ve psikolojik yararları arasında bulunan, “öz kontrol, öz güven, bağımsızlık ve liderlik becerileri” (Çelik ve Yenilmez, 2019) herhangi bir olay veya kriz esnasında proaktif kişilik göstermek için yeterli donanımı kazandırdığı düşünülmektedir.

Katılımcıların spor branşı değişkenine göre, problem çözme becerisi ve proaktif kişilik düzeylerinin karşılaştırılmasında; “problem çözme yeteneğine güven”, “yaklaşma-kaçınma”, “problem çözme becerisi toplam” ve “proaktif kişilikte” anlamlı farklılık görülmemiştir. Kişisel kontrol alt boyutunda anlamlı farklılık görülmüştür. Kişisel kontrol alt boyutunda takım sporlarıyla ilgilenen katılımcıların, bireysel sporlarla ilgilenen katılımcılara oranla daha yüksek kişisel kontrol düzeyine sahip oldukları görülmektedir. Alan yazın incelendiğinde Atan vd. (2018)’in sporcular üzerine yaptığı bir araştırmada spor branşı değişkeni belirleyicisine göre problem çözme becerisi alt boyutunda istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Bu yapılan çalışma ile paralellik göstermektedir. Sporla ilgilenen her birey herhangi bir olay veya kriz durumunda sporun bilişsel, zihinsel ve ruhsal yönden katkılarından dolayı (Özer, 2006), takım sporları ve bireysel sporlar ile ilgilenen bireyleri problemleri durumlarına karşı belirli bir derecede hazır hale getirdiği düşünülmektedir.

Spor branşı değişkenine göre proaktif kişilik alt boyutunda Özkurt (2015) ‘un beden eğitimi spor yüksek okulu öğrencileri üzerine yaptığı bir çalışmada, takım sporları ile bireysel sporlar ile ilgilenen katılımcılar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark görülmemektedir. Bu çalışma bulguları yapılan çalışma paralellik göstermektedir. Sporun bireylerin daha sağlıklı ve mantıklı kararlar vermesi noktasında etkisi büyüktür (Rue ve Byers, 2003). Bundan dolayı karar verme ve sorun çözme kavramları birbirleriyle bir bütünü oluşturmaktadır (Koçel, 2003).

Katılımcıların sınıf değişkenine göre, problem çözme becerisi ve proaktif kişilik düzeylerinin karşılaştırılmasında; “problem çözme yeteneğine güven”, “yaklaşma-kaçınma”, “problem çözme becerisi toplam” ve “proaktif kişilik alt boyutlarında” anlamlı farklılık görülmemiştir. Kişisel kontrol alt boyutunda istatistiksel olarak anlamlı farklılık görülmektedir. Yapılan çoklu karşılaştırma sonucunda kişisel kontrol alt boyutunda 3.sınıfta eğitim gören katılımcıların 1. ve 4. sınıfta eğitim gören katılımcılara göre, 2.sınıfta eğitim gören katılımcıların ise 4.sınıfta eğitim gören katılımcılara oranla istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yüksek ortalamalara sahip oldukları görülmektedir.

Alanyazın incelendiğinde Afacan ve Kaya (2022)’nin müzik eğitimi alan öğrenciler üzerine yaptığı bir çalışmada, sınıf değişkenine göre yaklaşma kaçınma alt boyutunda 4.sınıfta öğrenim gören katılımcıların 1.sınıfta öğrenim gören katılımcılara göre istatistiksel olarak anlamlı seviyede daha yüksek ortalamaya sahip oldukları görülmektedir. Polat ve Tümkaya (2010)’nin sınıf öğretmen adayları üzerine yaptığı bir çalışmada, problem çözme becerisi alt boyutunda 4. sınıf öğrenim gören katılımcıların 1. ve 2. Sınıfta öğrenim gören katılımcılara göre istatistiksel olarak anlamlı seviyede daha yüksek ortalamaya sahip oldukları görülmektedir. Sınıf değişkenin problem çözme becerisi ve proaktif kişilik üzerinde önemli derecede bir belirleyiciliğinin olmadığı düşünülmeyle birlikte, sınıf düzeyi arttıkça problem çözme becerisinin arttığı düşünülmektedir. Alanyazın incelendiğinde

sınıf değişkenine göre problem çözüme becerisi alt boyutunda istatistiksel olarak anlamlı bir farkın olmadığını gösteren çalışmalar bulunmaktadır (Erdemli ve Yaşartürk, 2020; Kutluca, 2018).

Problem çözüme becerisi ve proaktif kişilik toplam puanı arasındaki ilişkiyi tespit etmek için yapılan analiz sonucunda; katılımcıların problem çözüme becerileri ile proaktif kişilik düzeyleri arasında bir ilişki olmadığı görülmektedir. Bütün demografik değişkenlere göre kişisel kontrol alt boyutunda anlamlı farklılıklar görülmektedir. Bu bulgulara spor ve spor eğitiminin, kişisel kontrol, öz güven ve öz disiplin noktalarında bireylere sağladığı katkılarında dolayı olduğu düşünülmektedir. Cinsiyet değişkenine göre proaktif kişilik alt boyutunda kadınların daha yüksek ortalamalara sahip olmasının nedeni, hayatın her alanında erkeklere oranla daha çok inisiyatif alma özelliğinde bulunmaları, erkeklere oranla daha çok liderlik özelliğinde bulunmalarından dolayı olduğu düşünülmektedir.

Katılımcıların problem çözüme becerisi ve proaktif kişilik toplam puanı arasındaki ilişkiyi tespit etmek için yapılan analiz sonucunda; katılımcıların problem çözüme becerileri ile proaktif kişilik düzeyleri arasında bir ilinti görülmemektedir. Bunun sebebi olarak; katılımcıların anket formlarına katılımlarında çevresel faktörlerin veya o çalışma katılım sırasında psikolojik ve sosyolojik durumlarının etkisi olduğu düşünülmektedir.

Öğrencilere stres, kriz yönetimi, öz güven, öz disiplin, inisiyatif alabilme noktalarına yönelik ağırlıklı olarak dersler verilebilir. Başka bölge, şehir ve üniversitelerde proaktif kişilik ile problem çözüme becerisi arasındaki ilişki ortaya koyacak çalışmalar yapılabilir. Kadınların proaktif kişilik özelliklerinin yüksek olmasının nedenleri araştırılabilir. Örneklem grubunun daha geniş olduğu çalışmalar yapılabilir. Proaktif kişilik ve problem çözüme becerisinin dahil edildiği araştırmalar incelenerek meta-analiz çalışması yapılabilir ve farklı değişkenler çalışmaya dahil edilebilir.

Etik Kurul İzin Bilgileri

Etik değerlendirme kurulu: Atatürk Üniversitesi Rektörlüğü Spor Bilimleri Fakültesi Dekanlığı

Etik deęerlendirme belgesinin tarihi: 23.06.2022

Etik değerlendirme belgesinin sayı numarası: E-70400699-050.02.04-2200183831

Araştırmacıların Katkı Oranları Beyanı

Araştırmanın bütün aşamalarında tüm yazarlar eşit oranda katkı sağlamıştır.

Çatışma Beyanı

Yazarın/yazarların araştırma ile ilgili bir çatışma beyanı bulunmamaktadır.

Kaynakça

- Afacan, S., ve Kaya, E. E. (2022). Mesleki müzik eğitimi alan öğrencilerin problem çözme becerilerinin çoklu değişkenler açısından incelenmesi. *Uluslararası Eğitim Metodolojisi Dergisi*, 8(1), 117-127.
- Akın, A., ve Özcan, N. A. (2015). Short Turkish version of Proactive Scale: A study of validity and reliability. *Mevlana International Journal of Education*, 5(1), 165-172.
- Anwar, M. (2021). Analysis of problem-solving skills of vocational teacher candidates in terms of several variables. *Journal of Education Technology*, 5(1), 132-136.
- Atan, T., Göçer, S., ve Ünver, Ş. (2018). Farklı branşlardaki erkek ve kadın sporcuların atılganlık ile problem çözme becerileri arasındaki ilişki. *Journal of International Social Research*, 11(60).
- Avena, J. S., McIntosh, B. B., Whitney, O. N., Wiens, A., ve Knight, J. K. (2021). Successful problem solving in genetics varies based on question content. *CBE—Life Sciences Education*, 20(4).
- Bateman, T. S., ve Crant, J. M. (1993). The proactive component of organizational behavior: A measure and correlates. *Journal of Organizational Behavior*, 14(2), 103-118.
- Becherer, R. C., ve Maurer, J. G. (1999). The proactive personality disposition and entrepreneurial behavior among small company presidents. *Journal of Small Business Management*, 37(1), 28.
- Bertolino, M., Truxillo, D. M., ve Fraccaroli, F. (2011). Age as moderator of the relationship of proactive personality with training motivation, perceived career development from training, and training behavioral intentions. *Journal of organizational behavior*, 32(2), 248-263.
- Chan, D. (2006). Interactive effects of situational judgment effectiveness and proactive personality on work perceptions and work outcomes. *Journal of Applied Psychology*, 91(2), 475.
- Crant, J. M. (1996). The proactive personality scale as a predictor of entrepreneurial intentions. *Management*, 29(3), 62-74.
- Crant, J. M. (2000). Proactive behavior in organizations. *Journal of management*, 26(3), 435-462.
- Creswell, J. W., ve Clark, V. L. P. (2014). *Karma yöntem araştırmaları: Tasarımı ve yürütülmesi*: Ankara: Anı Yayıncılık.
- Çelik, O. B., ve Yenilmez, M. İ. (2019). Oyunu Değiştirmek: Neden Daha Fazla Kadın Spora Katılım Sağlayamıyor? *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7, 9-17.
- Çini, P. E. (2014). *Yönetici ve çalışanların proaktif kişilik özellikleri ve ilişkisel bağımlı benlik düzeylerinin karşılaştırılması*. Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Dönmez, K. H., ve Kaçar, F. (2015). Giresun Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bölümü öğrencilerinin sosyal öz-yeterlik ve problem çözme becerilerinin incelenmesi. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 1(2), 537-546.
- Emihovich, B., Roque, N., ve Mason, J. (2020). Can video gameplay improve undergraduates' problem-solving skills? *International Journal of Game-Based Learning (IJGBL)*, 10(2), 21-38.
- Erdemli, E., ve Yaşartürk, F. (2020). Beden eğitimi ve spor öğretmenliği bölümü öğrencilerinin serbest zaman doyum düzeyi ve problem çözme becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 9(3), 1871-1882.
- Fraenkel, J. R., Wallen, N. E., ve Hyun, H. (2006). *How to design and evaluate research in education*. New York: Mac Graw Hill.
- Gökçe, B. (2018). *Toplumsal bilimlerde araştırma*. Ankara: Savaş Yayınevi.
- Greguras, G. J., ve Diefendorff, J. M. (2010). Why does proactive personality predict employee life satisfaction and work behaviors? A field investigation of the mediating role of the self-concordance model. *Personnel Psychology*, 63(3), 539-560.

- Griffin, M. A., Parker, S. K., ve Mason, C. M. (2010). Leader vision and the development of adaptive and proactive performance: a longitudinal study. *Journal of Applied Psychology*, 95(1), 174.
- Gürbüz, S., ve Şahin, F. (2016). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri felsefe-yöntem-analiz [research methods in social sciences philosophy-method-analysis]*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 260, 271.
- Haeruddin, H., Kamaluddin, K., Kade, A., ve Pabianan, A. R. (2022). Analysis of attitudes and approaches to problem solving: gender differences and education levels. *Radiasi: Jurnal Berkala Pendidikan Fisika*, 15(1), 12-21.
- Hepner, P. P., ve Petersen, C. H. (1982). The development and implications of a personal problem-solving inventory. *Journal of counseling psychology*, 29(1), 66.
- Johnson, R. B., Onwuegbuzie, A. J., ve Turner, L. A. (2007). Toward a definition of mixed methods research. *Journal of mixed methods research*, 1(2), 112-133.
- Kantek, F., ve Yeşilbaş, H. (2019). The effects of gender on problem solving skills of nursing students in Turkey: a meta-analysis study Türkiye'deki hemşirelik öğrencilerinin problem çözme düzeylerine cinsiyetin etkisi: Bir meta analiz çalışması. *Journal of Human Sciences*, 16(1), 134-142.
- Karabatak, S. H. (2018). Öğretmenlerin proaktif davranış düzeyleri ile beş faktör kişilik özellikleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Mecmua*(5), 48-64.
- Koçel, T. (2003). *İşletme yöneticiliği*. İstanbul: Beta Yayınları.
- Kutluca, A. Y. (2018). Öğretmen adaylarının problem çözme becerilerini yordayan değişkenlerin incelenmesi. *Asya Öğretim Dergisi*, 6(1), 1-20.
- M., M. R. W. (2006). Problem solving. In Alexanderp.Winnep. (Eds.), Handbook of educational psychology. *Mahwah, NJ: Erlbaum Publishers*, 2nd ed., pp. 287-303.
- Medina, M. S., Plaza, C. M., Stowe, C. D., Robinson, E. T., DeLander, G., Beck, D. E., ve Gleason, B. L. (2013). Center for the advancement of pharmacy education 2013 educational outcomes. *American Journal of Pharmaceutical Education*, 77(8).
- Morawietz, C., ve Muehlbauer, T. (2021). Effects of physical exercise interventions on spatial orientation in children and adolescents: a systematic scoping review. *Frontiers in sports and active living*, 3, 156.
- Onur, B. (1997). *Gelişim psikolojisi*. Ankara: İmge Kitabevi Yayınları.
- Osman, A., Uçan, A. G. F., ve Avcı, S. B.(2019). *Politik becerinin iş tatmini üzerine etkisinde proaktif kişiliğin aracı rolü*. Hoca Ahmet Yesevi 2. Uluslararası bilimsel araştırmalar kongresi 6-8 Aralık 2019 Erzurum.
- Özer, K. (2006). *Fiziksel uygunluk*. 2. baskı. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım, 125.
- Özkurt, B. (2015). *Beden eğitimi spor yüksek okulunda okuyan öğrencilerin proaktif kişilik özellikleri ile çeşitli değişkenler arasındaki ilişkilerin incelenmesi*. Niğde Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğde.
- Parker, S. K., Bindl, U. K., ve Strauss, K. (2010). Making things happen: A model of proactive motivation. *Journal of management*, 36(4), 827-856.
- Parker, S. K., Williams, H. M., ve Turner, N. (2006). Modeling the antecedents of proactive behavior at work. *Journal of Applied Psychology*, 91(3), 636.
- Paul, R., ve Elder, L.. (2013). *Kritik düşünce (Çev. Esra Aslan ve Gamze Sart)*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Persky, A. M., Medina, M. S., ve Castleberry, A. N. (2019). Developing critical thinking skills in pharmacy students. *American Journal of Pharmaceutical Education*, 83(2).
- Polat, R. H., ve Tümkaya, S. (2010). Sınıf öğretmenliği öğrencilerinin düşünme ihtiyacına göre problem çözme becerilerinin incelenmesi. *İlköğretim Online*, 9(1), 346-360.
- Rahman, M. (2019). 21st century skill'problem solving': Defining the concept. *Asian Journal of Interdisciplinary Research*, 2(1), 64-74.
- Rue, L. W., ve Byars, L. L. (2000). *Management: Skills and application*. New York: WH Freeman and Company.
- Sabahattin, Ç., ve Tümkaya, S. (2008). Kişilerarası problem çözme envanteri lise öğrencileri formu'nun geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 5(2).

- Sardoğan, M. E., Karahan, T. F., ve Kaygusuz, C. (2006). Üniversite öğrencilerinin kullandıkları kararsızlık stratejilerinin problem çözme becerisi, cinsiyet, sınıf düzeyi ve fakülte türüne göre incelenmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(1), 78-97.
- Seibert, S. E., Crant, J. M., ve Kraimer, M. L. (1999). Proactive personality and career success. *Journal of Applied Psychology*, 84(3), 416.
- Seibert, S. E., Kraimer, M. L., ve Crant, J. M. (2001). What do proactive people do? A longitudinal model linking proactive personality and career success. *Personnel Psychology*, 54(4), 845-874.
- Siagan, M. V., Saragih, S., ve Sinaga, B. (2019). Development of Learning Materials Oriented on Problem-Based Learning model to improve students' mathematical problem solving ability and metacognition ability. *International Electronic Journal of Mathematics Education*, 14(2), 331-340.
- Stein, B. S. (1993). *The ideal problem solver: A guide for improving thinking, learning, and creativity*. New York: WH Freeman and Company.
- Tambunan, H. (2019). The effectiveness of the problem solving strategy and the scientific approach to students' mathematical capabilities in high order thinking skills. *International electronic journal of mathematics education*, 14(2), 293-302.
- Taymur, İ., ve Türkçapar, M. H. (2012). Kişilik: tanımı, sınıflaması ve değerlendirmesi. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 4(2), 154-177.
- Turan, M., Uras, M., ve Mavibaş, M. An investigation of the effect of elite athletes' self-talk (inner speech) during competition on perceptions of coping with stress. *Pakistan Journal of Medicine & Health Sciences*, 15(10).
- Türkçapar, Ü. (2009). Beden eğitimi spor yüksek okulu öğrencilerinin farklı değişkenler açısından problem çözme becerileri. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(1), 129-139.
- Van Eck, R. N., Shute, V. J., ve Rieber, L. P. (2017). Leveling up: Game design research and practice for instructional designers. *Trends and issues in instructional design and technology*, 227-285.
- Zhang, Y. (2009). *The relationship between organizational authority-control and employees' proactive behavior: the moderating role of individual proactive personality*. City University of Hong Kong.

Bu eser [Creative Commons Atıf-Gayri Ticari 4.0 Uluslararası Lisansı](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/) ile lisanslanmıştır.

¹ Bu çalışma 6. Uluslararası Akademik Spor Araştırmaları Kongresi'nde özet bildiri olarak sunulmuştur.